

Прокопчук Л.В.

старший викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Примак О.М.

старший викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ПЕРЕВАГИ TASK-BASED-LEARNING ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Анотація. В статті наголошується на важливості використання методики *Task-Based-Learning*, яка є ефективним засобом формування іноземної комунікативної компетенції, необхідної для міжкультурного спілкування.

Ключові слова: комунікативна компетенція, *Task-Based-Learning*, аутентичні мовні матеріали, міжкультурна комунікація, діяльнісний підхід.

Abstract. The article emphasizes the importance of using the *Task-Based-Learning* method, which is an effective way of forming foreign language communicative competence necessary for intercultural communication.

Key words: communicative competence, *Task-Based-Learning*, authentic language materials, intercultural communication, activity approach

Трансформація підходів у вивченні іноземних мов в другій половині ХХ-го століття характеризується виникненням комунікативного підходу, що прийшов на зміну раніше популярній граматично-перекладацькій методиці та аудіовізуальним методам на основі імітаційних вправ. Основною метою вивчення іноземних мов за комунікативним підходом є розвиток комунікативної компетенції в буденних ситуаціях. Тематика вивчення іноземної мови має бути при цьому спрямована на основні комунікативні потреби того, хто вивчає ту чи іншу іноземну мову. Спосіб життя грає не останню роль при визначенні тематики курсу іноземної мови. Мета вивчення в першу чергу полягає в тому, щоб студенти і надалі після закінчення курсу були здатні вступати в процес іноземної комунікації. В такому разі зазубрювання та корегування граматики мають поступитися аутентичним текстам без перекладу з викладанням лише необхідного граматичному мінімуму. При вивченні іноземної мови першочерговою має формуватися **міжкультурна компетенція**. З огляду на це основними видами роботи мають бути комунікативно спрямовані діалоги (без вивчення на пам'ять); складання діалогів на запропоновані ситуації; упорядкування ситуацій та мовних засобів; рольові ігри. При комунікативному підході перевага надається діяльнісно спрямованому викладанню, яке містить постановку питання міжкультурної комунікації.

Звертаючись до загальних європейських рекомендацій слід зазначити те що, як дидактичний метод *Task-Based-Learning* розвинувся лише у 80-х роках минулого століття, як підхід, що виник під впливом комунікативної дидактики при викладанні іноземної мови для дорослих. Виникнення цього напрямку було покликано розбіжностями між тренувальними завданнями, котрі студенти мали виконувати за звичайними вимогами, та труднощами німецької мови, з якими вони зіштовхувались поза межами освітнього простору. В підході *Task-Based-Learning* не ідеться про єдину школу з різними моделями, хоча найважливіші внески зробили

Елліс, Руман, Скеккер [4]. Спочатку тренувальні завдання розумілись як такі, що вводяться викладачем як лексичні або граматичні феномени для закріплення через повтор у формі так званого *Pattendrill*. Йшлося про урок іноземної мови, на якому тренувальні завдання домінували, не було сфокусованості на зміст, а лише відбувалось формально коректне вживання іноземної мови. На противагу до того застосовували навчальні завдання, тема яких з точки зору студента була цікавою та релевантною. В порівнянні з класичними прикладами навчального завдання *Task-Based-Learning* відрізняє афективно емоціональний компонент. Мотивація, яка виникає через зацікавленість до змісту, має позитивно впливати на результати навчання.

Методи втілення діяльнісного підходу у вивченні іноземної мови, зокрема німецької, здійснюються завдяки навчанню, спрямованому на так зване *Task* (завдання), коли студенти спілкуються в рамках аутентичних ситуацій та відповідно висловлюються в процесі комунікації. ***Task-Based*** – це засіб, який дозволяє здійснювати спілкування в аутентичних мовних ситуаціях, та вид навчальної активної діяльності, при якому студенти використовують іноземну мову з комунікативною метою з огляду на результат. Типи завдань, які притаманні вищезгаданій методиці: 1) мозковий штурм, створення *mind-map*, складання асоціограм; 2) завдання на упорядкування та сортування; 3) завдання на порівняння, ідентифікація розбіжностей та подібностей; 4) вирішення проблем, аргументація прийняття рішення з обговоренням; 5) обмін власним досвідом, результативна соціальна взаємодія, знайомство та порозуміння; 6) творчі завдання з презентацією результатів в групі.

На практично спрямованому уроці німецької мови, який відповідає принципу комунікативності, набуття мовних знань має здійснюватися через аутентичні мовні матеріали та пропонувати повсякденні ситуації спілкування. Навчання мові на занятті з німецької має відбуватись на основі найреалістичніших ситуацій та при «випробуванні» їх на собі. Для здійснення *Task-Based-Learning* завдання у багатьох випадках мають бути спеціально підготовлені та оброблені, трансформовані в такі завдання, які б допомогли студентові пізнавати мову та практично користуватись мовою. Саме це вважається основною метою в підході *Task-Based-Learning* [5]: І саме практичне завдання (*Task*), завдяки широко сформульованому завданню, уможливить індивідуальний підхід та індивідуальне виконання завдання. Такі завдання (*Task*) продуктивні і зорієнтовані на певний результат та краще, ніж інші, спрямовані на активність та діяльнісний підхід при роботі з групою або в партнерський роботі. *Task* мають спонукати до більш продуктивного використання німецької мови. Вони між тим відрізняються від тих завдань, що фокусуються на відтворенні та заучуванні коректної форми. У *Task-Based-Learning* тим самим не ідеться про «вірно» чи «не вірно». Здебільшого студенти мають зрозуміти змістовну доцільність результату, який можливо оцінити. У процесі досягнення результату (кінцевого продукту) потрібна достатня умотивованість для використання німецької мови. Звичайно, студентові для цього необхідний лексичний матеріал, відповідні засоби висловлювання та структури, на які він має спиратись або посилатись.

Task-Based-Learning відбувається в три етапи [1]: **I етап** – введення завдання та підготовка студентів до цього завдання: надання відповідного лексичного мінімуму та мовних засобів. Крім того, обговорюються термін виконання завдання, кінцевий результат, соціальні форми та інше. На **II етапі** студент безпосередньо займається виконанням завдання *Task* – результат виконання презентується в усній або письмовій формах, це також створення постерів, рольова гра та інше, те, що презентується в групі. **III етап** переосмислення надзвичайно важливий. Тут відбувається переосмислення, рефлексія результатів. У першу чергу обговорюються безпосередньо мовні питання: те, що особливо впало в очі, питання, які виникли в процесі роботи, – все обговорюється та резюмується. Має бути свідомий підхід до мовних феноменів. Без цього етапу *Task-Based-Learning* не може вважатись успішним.

Комунікативні завдання *Task* відрізняються від передкомунікативних завдань **activities**, які також мають право на існування в практиці проведення занять з іноземної мови. В випадку завдань типу **exercises** йдеться про продукування коректних форм та їх тренування з метою їх подальшого застосування в практиці використання мови при виконанні завдань *Task*. Як правило, такі завдання мають лише один варіант правильної відповіді [5]. В випадку з **Task** в центрі уваги мета, досягти якої студент може із цілковито доречним індивідуальним результатом. Завдяки постановці завдання, існує мотивація досягнути цю мету, застосувавши іноземну мову. При цьому студент послуговується мовними засобами, які він особисто визначає необхідними: те, що добре натреновано і не підведе, також викладач пропонує як лексичний матеріал, так і мовні структури. Обмеження або сфокусованість на певних мовних засобах, як у випадку з завданнями типу *exercises*, не практикується. Таким чином, студенту вдається використовувати мову в ситуаціях, наближених до реальності та побудованих на аутентичному мовному матеріалі.

За методикою *Task-Based-Learning* пропонується дуже багатий вибір вправ на різних рівнях вивчення мови. Одне з рекомендованих завдань використовувалось нами багато разів [7]: скласти програму перебування друга (або власне себе самого) за кордоном. Постановку завдання можна використати вже починаючи з рівня A2 і навіть спрощений варіант завдання з рівня A1. Кінцевим продуктом завдання має бути складена одноденна програма перебування в місті або містах країни вивчення іноземної мови на вибір. Це завдання універсальне для кожної іноземної мови, обирається своя географічна палітра. Студенти мають обмірковувати: 1) які пам'ятні місця є у цьому місті; 2) що необхідно подивитись, якщо ти турист в цій країні; 3) які музеї можна відвідати; 4) де можна перепочити та перекусити. Кожна група має розпланувати день, починаючи зі сніданку і до обіду. Студенти мають з'ясувати, які пам'ятки вони хотіли б відвідати зі своїм другом і чому. Таким чином вони певною мірою знайомляться з історією міста. Крім того, потрібно буде з'ясувати, якими транспортними засобами вони будуть користуватись при переході від одного до іншого пам'ятника, які ресторани вони відвідають. Дане завдання – це три в одному: урок історії, географії та мови. Потім кожна з робочих груп презентує одна одній свою програму перебування іноземною мовою. Це завдання

спрямовано на заохочення до пізнавального процесу, пошук цікавого, відкриття нового для себе. На рівні A1 це завдання можна обмежити складанням програми на один день з відвіданням трьох (максимум п'яти) пам'ятних місць та плануванням транспортних розв'язок з аутентичних сайтів. Приклад такого завдання можна піддивитись в навчально-методичному комплексі *Menschen 1* видавництва Hueber в параграфі 12 в модулі *Projekt Landeskunde*.

Завдання за методикою *Task-Based-Learning* дуже ефективно можуть послуговуватися розвитку **міжкультурної компетенції** студентів. Наприклад, для роботи в парах пропонують наступне завдання: студенти мають зібрати інформацію про відмінності етикету у власній країні та країні, мову якої вони вивчають, розіграти дві сцени або зібрати інформацію про те, що важливо знати туристам в країні, з якої походять студенти, та також зіграти декілька діалогів-сценки в групі [8].

Для розвитку міжкультурної компетенції студентів нами за даною методикою були визначені та неодноразово апробовані в різних групах при опрацюванні тематики «*An der Firma*» матеріали навчально-методичного комплексу *Sicher Niveau B2*. В модулі «*Sehen und hören*» пропонується спочатку уявити себе працівником німецькомовної фірми та визначити коло своїх комунікантів: клієнти, постачальники, колеги, керівництво, митниця або різні офіційні установи та висловитись щодо них. Також потрібно визначити, якими мають бути розмови з різними комунікантами та в якому руслі, а також задати собі питання, чи виникають вже зараз труднощі. Потім пропонується висловити припущення з приводу сюжету запропонованих аутентичних відеороликів. До сюжетів пропонуються різноманітні завдання. Наприклад, до першого відео: визначення послідовних етапів ділової телефонної розмови. В сюжетах відеороликів тренер з ділового мовлення розбирає помилки при веденні ділових розмов, надає поради. Також демонструється некоректне спілкування з його корегуванням у наступному сюжеті. Тоді пропонуються завдання для парної роботи з визначення основних помилок співрозмовника. Після перегляду сюжетів та виконання завдань до кожного з відео на останок пропонується обговорення у великій групі загальних правил та мовної поведінки у діловій телефонній розмові. Студенти мають висловитись, які з порад фахівця є особливо корисними для них. Завдання супроводжуються наданням мовних засобів.

Слід зазначити, що саме в цьому році виконання завдання видалося найбільш жвавим. Обговорювались не тільки виконання до відео завдання. З огляду на власний досвід спілкування у Німеччині, декілька студентів засвідчили про наявність культури ділового спілкування, порівняли ці знання зі своїм комунікативним досвідом з рідної мови. Відбулося усвідомлення мовної ситуації та соціального резонансу. Порівняння та усвідомлення мовних та культурних відмінностей було результатом вище згаданого завдання.

Висновок. Переваги *Task-Based-Learning* є дієвим методичним комунікативно спрямованим підходом в навчальній діяльності при опануванні іноземної мови. З підходом *Task-Based-Learning* відтворюється атмосфера реалістичного та аутентичного спілкування на занятті з німецької мови як іноземної. Мотивація, яка

виникає через зацікавленість до змісту завдання, позитивно впливає на результати навчання.

Саме застосування *Task-Based-Learning* є необхідним у формуванні іншомовної компетенції у студентів-економічних спеціальностей для успішного використання ними іноземної мови, зокрема німецької, у майбутньому професійному житті в умовах міжкультурної комунікації.

Список використаних джерел

1. Dreßler C. Aufgabenorientiert arbeiten! Fertigkeiten integrieren. // Englische Didaktik für die Grundschule, Heiner Böttger (Hrsg.). – Berlin: Cornelsen, 2012.
2. Evans, Pude, Specht. Menschen A1.1. Deutsch als Fremdsprache // Kursbuch. – Ismaning: Max Hueber Verlag GmbH&Co, 2012.
3. Perleman, Balm, Schwalb, Matussek. Sicher Niveau B2.1. Deutsch als Fremdsprache // Kursbuch. – Ismaning: Max Hueber Verlag GmbH&Co, 2013.
4. Schlotfeldt A. Task-Based Learning und Aufgabenorientierung im Fremdsprachenunterricht als Antwort auf die Bildungsstandards // Universität Bremen. – München: GRIN Verlag, 2009.
5. Nitschke B. Mit Task-Based Language Learning (TBL) zu mehr Mündlichkeit im Fremdsprachenunterricht (FU) // Freie Universität Berlin, Institut für Romanische Sprachen, 2005.
6. Müller-Hartmann A., Stocker von Ditforth M. Aufgabenorientiertes Lernen und Lehren mit Medien // Reihe: Fremdsprachendidaktik, Sammelband 15, 2008.
7. Andersen M.S. Grenze und Möglichkeiten von Tasks im universitären Fremdsprachenunterricht // Serie: Europäische Kulturen in der Wirtschaftskommunikation, 8. April 2018.
8. Kaufmann, Zehnder, Vanderheiden. Qualifiziert unterrichten // Reihe: Fortbildung für Kursleitende, Deutsch als Zweitsprache, Band 3: Unterrichtsplanung und -durchführung. – Ismaning: Hueber Verlag, 2008.

Сирко І.М.

кандидат філологічних наук, доцент

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ ЯК СПОСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ІНТИМІЗАЦІЇ В УКРАЇНО- ТА АНГЛОМОВНОМУ ЩОДЕННИКОВОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Інтимізацію окреслено як систему різнорівневих мовних засобів, що сприяють ефекту безпосереднього спілкування автора і читача через текст. Виявлено основні лінгвальні механізми та засоби інтимізації тексту. Проаналізовано вживання особових займенників як способу репрезентації інтимізації в україно- та англомовному щоденниковому дискурсі.

Ключові слова: інтимізація, щоденник, діарист, читач, особові займенники.

Abstract. Intimization is outlined as a system of multi-level linguistic means creating the effect of direct communication through the text. The basic lingual mechanisms and means of text intimization have been defined. The use of personal pronouns as a way of representing intimization in the Ukrainian and English diary discourse has been analyzed.